

ב מחי צמת מרסא

להיכנס. היו זה שריד היסטורי אר
טנטי ובעט בלתי נפגע, ויש אר
כת הסתכלתי בו, מעבר לגדר.

בשובי לתאי עינתו בספר הישיב
ביום בישראל לילנאי ומצאתי כתוב:
במקרה בזור מצבה רומאית ולא
הכתיי הרבה, (הלקח: הייב עהנאי
להתחבב ידעמו בארכיאולוגיה)
מ. קליין עסק בעיר בלגזק, שליד
פרשבונג בסלובאקיה בשיוק צבחי
מורפא שירה זו בת 12 ארץ נפש,
התמיינסה כולה מסקצו זה - קביית
העשבים מן האכרים, עיבדו וסיווקם
להורל. טאה משפחת יהודית היו
בבלצקי לפני המלחמה, כ1910 נפשו.
רק ש משפחת מרוסקית הורו להור
מפלת השלה, בטה 18 נפש, קליין
עובד במקצו זה ארבעים שנה, וגם
אביו וסבו סתנו בצמחי רפואה, בלאזה
הוא מספר, שלא ישב אפילו יום אחד
בבית עולים. ישר בהאניה בל לבקר
אצל קרוביו במזרז, ואף שאינו חבר
במושבו, מלפת גילו הקשים, קיבלוהו
האנשים בהיבה ואף סייעו לו בעבודת
הו, שהיא כמעט הולציה, גילוי צמחי
המרפא בריוחם, אטימחם ופיתוחם.
משרד התקלות נתן לו את הסכום
הדרוש לרכישת הציוה.

רואה אתה תרמיל זה? - אמר
בהעבירו על צקלון היילים שהיה
מתייבש על הפרמטט שליד חרלה -
רק דימי השבת הייתי פורקן מעל
גביי, בימים שסייר עם מדריכים של
הסיכנות בלחבי הארץ והר מאחי
צמחיין. היו האנשים אומרים לו:
אמנם בעבר נתת להם להריב אנשים,
אך עתה תחסי להם לעצמם, מהו
טוב שנבואתם נתרבת, ואני - איש
איש - מספק עבודה לעולים חדשים.

בחרתי "הרבה" (החברה שייך מ.
קליין יחד עם בעל-התון) - שורות
של ארגונים ובתוכם פתחי עשבים
כאלף עשבי-מרפא יש בארץ, לדעתו
של איש-שיח, הוא חופן בידו קומץ
בבני רוחני ומספר, כי המישה דונט
בידעו בן זה, העילה בהרבה בטניו
על הון המקומי, הגדל בר, והפרטים
משהמשים בו לתרופותיהם. כאן אבי
קוח לטינים שונים של סיקויים נגד
מחלות מסוימות. הוא מתיק בידו 4
סוגים של טולי הקיקיון מנומרים ונר
צצית, ומסביר את טיבם והסיכויים
לפתח תעשית של שמן קוק, לצרכי
מרפא ותעשית. יש תיבות המסוקות
ריה ויש תיבות המהנות את העין,
וגדול מהן מספר התיבות, שאינן יודע
את טיב הסמנים שבתוכן.

הצד השורה שבהן, שהם עשויים
להסוך דבויים של יבוא ולהכניס דברי
זים של יצוא.

פני הוקן הצעיר קורנות, הוא
בטוח, כי יהסוך עשבי בר לבקור הכ
נסה לארץ וארוכה לחולים.

מדרכי קליין על עברו, עהנאי המוסר
מפי אדם דברים, שאין ביכולתו
לבדוק בדרך אחרת, תאתיקה המקצו
עית מחייבת אותו, לדעתו, לסמוך על
הושיה, מה שמותר לבעל-דמיון מפ
ליג, אסור למי שרושם עובדות, על
כן אספה כמעט לגמרי על רוב, עשי
לו וגדולתה של מ. קליין בארץ-מרפא
- סלובאקיה.

לפני עמד יהודי עממי, שאינו מופ
לג בחורה, לא שלנו ולא שלהם, רחב
כתפים וחסן, דמות של אבי הרקו
האהב את הטבע אהבה ללא חיי,
הורשה קטנה מקיפה את בית-המלאה
מה של מ. קליין, הוא תולם לעשות
את הורשה לגן בוטאני, שבו ירועז
צמחי מרפא למכביר, אך עתה ביקש
למערך אליו את העשבים, מה עשה?
העמיד טורים של קוסטאות-סח קטנות
בפינות שונות של החצר, והעפרים
באות לתרות את צמאונן, אמרין
בבעל הורשה גדל והן מציינות שר
רה להנאות.

לא ידע האיש להסביר לי טיבה
של המצבה הרומאית, העומדת בבר
חק כמה מטרים ממפעלו, זהו חזר
גדול ואסום, הבניו אבנים גדולות,
וחזיתו נתכבת בעמודים מחוטבים,
אתר "היסטורי" (כך בלשון השלט של
מחלת העתיקות!) מוקף גדר מרז
שחמ, וחשושל תשומר עליה, הלך,
כנראה, לאכול, על כן לא יכולנו

אינני משוכנע באמינות החיסו
רית של כל הרברים אשר סיפר לי

זה משדות במישור מפריע את
התפתחות הכפר, עכשיו מעבירים את
חושבי מור אל המישור למטה, וכבר
הוחל בהקמת הבתים, לשם יועתק מר
שב העברים, ואילו בתי הכפר הע
רבי ימסרו לעולים מאת מארצות
הזרות, שיקפו כפר-עבודה.
הרועים מאד הם אנשי הכפר, יפה
אמרה מרת קליין: יש כאן אנשים
המתלוננים: אין לי פרושה מצבי
הדוק ביותר, ולמחרת אתה רואה, כי
הכניסו פרה לרפת, אז לול חפש צן
בזורים" הנברים עובדים במשק ובי
מחצבה במגדל-צדק, ואף בשמירה.
האשה מטמלת במשק, האנשים חסכ
יום וממשק גדל ומחפתה, בשנה
הראשונה למושבו (אז עוד נקרא בשם
מורשיה, להבדיל ממורע שבצמק) היו
הכל יוצאים לעבודת-חיי, במשך
שנות היום כמעט שלא היית נתכל
בנפש היה בכפר אותה שנה, הש
היתה גם שנת ברכה, "היכול עלה
יפה אף יותר מבשנה זו".

מור רחוקה 2 ק"מ מהגבול, ו12
ק"מ מספת-הקוח, הישובים הסמוכים
ביותר, קולה, קיבוץ נחשונים ורנ
טיה, במקום גן ובו"ס, אך האמתות
קטילות, כי גננת אתה אינה מספקת
50 - 40 זילדים בגיל הון.

אינני משוכנע באמינות החיסו
רית של כל הרברים אשר סיפר לי

לחיים!

השיחה עם האייו הייתה עד מהרה
למנוולוג ארון ויזוף שלו, איש
הביב ביותר הוא מדרכי קליין, ועל
אף שטים ושתים שנותי הריחו שופע
ברך, הזכר בברית גופו, נדיבורו
הקולת, בהליכתו המאוששת ובאמנתו
הרבה בתפקיד שהטיל על עצמו,
"בעזרת השם", בללות את צמחי
המרפא המרובים ברחבי הארץ, להת
קיום לשימוש ואף ליצא כמיות
גדולת שלהם לחו"ל,
קטעי-דברים שנתפרסמו עליו בע
תונים הניעו את העורך ליטיל עלי
לצאת למור, כדי לתת על קנקנו
של האיש ועל טיב מפעלו.

כפר "מור" הוא מושב העברים
מור ונראה כאילו הועתק לכאן, לשפ
לד-הורה, מהרי תליל, ספק אם מתן
טאה מחושבי המדינה ייצא אחד
אשר ידע להשיב ברוך היכן שוכן
הכפר, גם נוג המנית בפחת-הקוח,
שטיקשורי להיפועו, לשם, שאלו:
מוזר? איפה זה? אין מיד נכר:
כן, אם רדע.

הכפר חלוי על מדרונה של גבעה
ומשקיף אל המישור רחב-הידיים
המשתרע למטה, המותית אינה יכולה
לספס בשביל התלול, ובוכתו של
ליקוי טכני זה אתה עובר בקנה
את הכפר יפה-הנוף, למטה, בחותה,
חורשת עצי-אורן ואקליפטוס, שצמ
זו ואף גבהו בין הסלעים, ועליהם
משוכות צברי העוטות בהי-אבן ער
ביים, רשת צנורות המים, מלבני
הציר, לולים דומם-צהרים, על ראש
הגבעה, מתארי הבתים האחרונים,
גדר החיל של הגבול ומאחוריה שפת
ההמקר.

הבית הגדול, שזוקעב למפעלו של
מ. קליין, מור, האשה הטורחת
ומטפסת עלו לבינתו של האיש, כמ
עלה הנבעת, מברית גרמנית בביב
הקסה לעיכול, בשיתה עמה ועם
הברות אחרות של המושב, נתחור
לי, כי מבחינה אחת כפר "בוי" הוא
מור, נוף ארצישראלי נאה זה
כמעט שאינו שומע מלה עברית מפי
הרשבו המבורגים.
אין היו הבריה במור, האנשים עיר
פיה "ותר מדי", יוצאי הארצות השר
נות (צאכוסלואקיה, הונגריה, רי
מניה, אוסטריה) ומעטים מגרמניה,
מדברים ביניהם כספת ארץ מוצאם,
הגרמנית מאחדת את כולם, עתו
עברי אין קיראים, בסיה זו משפוחה
תברים במושב המסוגף לתנועת המר
שבים, ביום ראשון יהיו לנו בחירות
לועד, אך אין אצלנו ריב מפלנות,
השיקולים אישיים גרידאי.

עהנאי כי יודסן מצוה להשמיע
באזניו טענות וקבלנות, יש ימים
שהכפר חסר מיט, כיון שאנשי המושב
מרכים להשתמש בהם, ריווקן הנקר